

SCHIMBĂRILE ÎN SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN ANII '70 — '80

Procesele demografice din Republica Moldova postbelică au fost destul de variate, caracterizându-se printr-o îngemănare strânsă cu procesele similare din țară, totodată, Moldova se deosebește de alte republici printr-un șir de trăsături ale situației demografice, specifice doar ei.

Moldova, ca și republicile Asiei Mijlocii, a Cazahstanului și Azerbaidjanului, se caracterizează printr-o creștere rapidă a numărului populației. În decurs de 30 de ani, din 1959 până în 1989 populația URSS, în ansamblu, a crescut cu 78 milioane de oameni (de la 208,8 milioane până la 286,7 milioane) ceea ce constituie 32,4%. În republicile menționate, însă, sporirea a fost de peste 50 de procente; în Moldova (de la 2 885 mii până la 4 338 mii), 77% în RSS Cazahă, iar în RSS Tadjică de peste 2,5 ori¹. În republicile susmenționate populația a crescut ca urmare a natalității ridicate. Conform datelor recensământului populației din 1989, numărul mediu al membrilor unei familii în URSS este de 3,5 persoane, în RSS Moldova 3,4 persoane, iar în republicile menționate astfel: în RSS Cazahă — 4,0, în RSS Chirghiză și RSS Armeană — 4,7, în RSS Azerbajeană — 4,8, în RSS Uzbekă — 5,5, în RSS Turcmenă — 5,6, iar în RSS Tadjică — 6,1 persoane². Așadar, sursa creșterii rapide a populației RSS Moldova trebuie căutată nu în rezultatul creșterii ei naturale, ci în domeniul creșterii ei mecanice, adică pe contul migrației.

Anii, apreciați astăzi ca pericadă a „socialismului dezvoltat”, au fost marcați prin mari schimbări în domeniul social-economic al republicii. Conducerea de atunci a Moldovei se străduia să realizeze în practică scopul de a amplasa aici aproape toate ramurile industriei, neținând seama de faptul că lipseau pentru aceasta condițiile de primă necesitate: bază de materii prime, specialiști calificați, bază tehnico-materială și infrastructura respectivă etc. Astfel au fost construite întreprinderi gigantice, ca uzinele de televizare din Chișinău și cea metalurgică din Râbnîța, Asociația de țesături de bumbac din Tiraspol și altele, care au necesitat aducerea unui mare număr de specialiști și muncitori din afara republicii. Conform rezultatelor testării sociologice, efectuate la 8 mari întreprinderi din republică, peste 20 de procente din muncitori, reprezentînd pe cei cu o așa zisa înaltă calificare, au venit din afara

¹ Calculat după: SSSR v ŝifrah v 1987 g. Moscva, 1988, str. 173; Naselenie SSSR. M., 1990, Str. 9.

² Vezi: Naselenie SSSR. Po danim vessoluznoi peripesi neseleniea 1989 g. M., „Finasil i statistica”, 1990, c. 32.

republicii³. Astfel, la construirea uzinei metalurgice din Rîbnița fostul Minister al Metalurgiei din URSS plănuia să aducă 139 specialiști, însă în realitate au fost aduși aproape 1 000 de oameni, mulți dintre ei până la acea dată, neavând nici o legătură cu metalurgia. Această măsură, pe lângă faptul că a adus la schimbarea corelației etnice în oraș, a dus și la folosirea nejustă a spațiului locativ, ducând la o reacție negativă a populației din Rîbnița și din întreaga republică⁴.

În general, numărul întreprinderilor industriale din republică a sporit cu aproximativ 100 de unități, evoluând de la 456, în 1970, până la 548, în 1989; totodată producția întreprinderilor de subordonare unională și unional-republicană constituind la sfârșitul anilor '80 — 70% din volumul total⁵.

O dezvoltare vertiginoasă a industriei, care nu era condiționată de posibilitățile reale ale republicii, a constituit una din cauzele de bază a creșterii numărului emigranților, care în ultimă instanță au contribuit la creșterea rapidă a populației Moldovei în ultimii 30 de ani. Datele referitoare la schimbarea componenței naționale a RSS Moldova în această perioadă le putem vedea din tabelul 1.

Datele reprezentate în acest tabel ne permit să ajungem la o serie de concluzii. În primul rând, este vorba de faptul că, în acești ani, scade procentul populației moldovenești față de numărul total al populației republicii — de la 65,4% în anul 1959 până la 64,5% în anul 1989, deși în ansamblu numărul moldovenilor, ca și a celorlalte categorii de populație (în afară de evrei), crește. În al doilea rând, este evidentă creșterea numărului populației de naționalitate nemoldovenească. Dacă în 1959 diferența dintre populația moldovenească și cea nemoldovenească a constituit 997 000, în 1989 diferența a crescut până la 1 540 000 de oameni. Dacă procentul creșterii populației moldovenești a fost mai scăzut decât media pe republică (48,1% și 50,3% respectiv), apoi numărul rușilor sporește cu 90%, a ucrainenilor — cu 42,5%, a găgăuzilor — 59,2%, iar a belorușilor — de 3,3 ori. Astfel, în total numărul ucrainenilor în decurs de 30 ani crește de la 421 000 la 600 000, al rușilor — de la 293 000 la 562 000, al găgăuzilor — de la 96 000 la 153 000, al belorușilor — de la 6 000 până la 20 000 etc.

Creșterea rapidă a populației republicii a fost condiționată, după cum am subliniat, de dezvoltarea extensivă a industriei, de amplasarea aici a unui mare număr de întreprinderi, care se subordonează centrului. Departamentele unionale au amplasat aici întreprinderi cu variată destinație, fiind atrasă în primul rând forța de muncă ieftină, apoi de faptul că era nevoie de infrastructura respectivă (ce are în vedere căi de comunicație, asigurare cu energie, apă, case de locuit, instituții preșcolare și de deservire a populației, școli, spitale, magazine etc.).

Ca urmare s-a intensificat procesul de urbanizare a republicii. Cota parte a populației orășenești crește de la 22% în 1959, până la 47%, în 1989, adică a sporit de peste două ori. Populația orășenească crește în

³ Vezi: P. Ribalco, *Industria și clasa muncitoare din republică în anii stagnării*, „Literatura și arta”, 1989, 23 februarie.

⁴ Vezi: *Cuvântarea deputatului N. I. Snegur la Congresul II al deputaților poporului din URSS „Sovetscaia Moldavia”*, 1989, 19 decembrie.

⁵ *Economia națională a R.S.R. Moldova*, 1989, „Anuar statistic”, Chișinău, p. 224, 226.

Tabloul 1

Componenta națională a RSS Moldova în anii 1959 — 1989 *

	1959		1970		1979		1989		1989 în % față de 1959
	Numărul populaț. mii de oameni	În % față de total	Numărul populaț. mii de oameni	În % față de total	Numărul populaț. mii de oameni	În % față de total	Numărul populaț. mii de oameni	În % față de total	
Total populație	2 884	100	3 596	100	3 950	100	4 335	100	150,3
Moldoveni	1 887	65,4	2 304	64,6	2 526	63,9	2 795	64,5	148,1
Ucraineni	421	14,6	507	14,2	561	14,2	600	13,8	142,5
Ruși	293	10,2	414	11,6	506	12,8	562	13,0	190,0
Găgăuzi	96	3,3	125	3,5	138	3,5	153	3,5	159,2
Evrei	62	3,3	98	2,7	80	2,0	66	1,5	70,0
Bulgari	62	2,1	74	2,1	81	2,0	88	2,0	138,7
Beloruși	6	toate celelalte	10	toate celelalte	14	0,4	20	0,5	de 3,3 ori
Țigani	7	naționalități,	9	naționalități	11	0,3	12	0,3	170,0
Nemți	4	luate împreună	9	luate împreună	11	0,3	7	0,2	175,0
Polonezi	5	au constituit	5	au constituit	5	0,1	5	0,1	100,0
Alte naționalități	8	1,1 %	14	1,3 %	17	0,5	27	0,6	aproape de 3,4 ori mai mult

* Calculat după datele recensământelor din anii 1959, 1970, 1979 și 1989. Vezi: *Economia națională a RSS Moldova, 1989*, Anuar statistic. Chișinău, 1990, p. 20.

acești ani de la 642,3 mii până la 2 037 mii, sporirea fiind de 1 394,7 mii. Cât privește populația rurală, numărul ei este aproape constant — 2 243,2 mii de oameni în anul 1959 și 2 304 mii în anul 1989⁶. O creștere rapidă se observă mai ales la populația orașelor, unde se construiesc noile întreprinderi industriale: Chișinău, Tiraspol, Bălți, Bender și Râbnița care se poate constata și din analiza datelor tabelului 2.

Așadar, datele prezentate în acest tabel ne permit să ajungem la concluzia că, în perioada cercetată a sporit esențial numărul populației orășenești în cele cinci orașe ale republicii, care numără în prezent peste 50 mii de oameni: de la circa 400 mii în anul 1959 până la aproape 1 200 mii în anul 1989, ceea ce constituie mai mult de jumătate din toată populația orășenească a republicii. Totodată, în orașele respective locuiesc în prezent peste 357 mii de ruși (mai mult de jumătate din numărul lor total), și peste 245 mii de ucrainieni (la peste 40 de procente din numărul total). Cu concursul organelor de strămutare a sosit în Moldova un mare număr de locuitori ai Rusiei, Ucrainei și altor republici, 60% din creșterea populației moldovenești a fost asigurată pe seama acestor noi-sosiți⁷.

În anii 1971 — 1975 în Moldova au sosit 528,3 mii de oameni, în majoritate absolută ruși și ucraineni, și au plecat 380,7 mii oameni, în majoritate moldoveni. În anii 1976 — 1980 au sosit 522,9 mii și au plecat 423,7 mii, în anii 1981 — 1985 au sosit 594,9 mii și au plecat 451,3 mii, în anul 1986 au sosit 124,3 mii și au plecat 97,7 mii, raportul dintre naționalități între cei sosiți și plecați fiind același⁸.

Dar iată și exemple pe întreprinderi. La combinatul metalurgic din Râbnița 89% — aceasta însemnând 1 510 persoane au fost aduse din afară. Aici chiar de la bun început s-a planificat aducerea specialiștilor din afara republicii deși proiectul uzinei prevedea deschiderea unei școli tehnico-profesionale și pregătirea lor pe loc⁹. În același mod a fost completată cu cadre fabrica de ciment din Râbnița, unde majoritatea a constituit-o cei veniți din afară, iar completarea cu cadrele locale mergea foarte prost. Absolvenților școlilor profesionale din republică nu li se acordă condiții necesare de lucru și trai, ca rezultat ei plecau în altă parte. În 1985 urmau să fie repartizați la această fabrică 206 absolvenți ai școlilor tehnico-profesionale, dar în realitate au venit aproximativ o sută și au rămas să lucreze aproximativ jumătate¹⁰. Asemenea exemple de completare a rândurilor clasei muncitoare din Moldova pot fi aduse și pe baza combinatului de cartoane, a diferitelor uzine de orientare unională. Conform datelor oficiale, în 1987, moldovenii alcătuiau 64% din populația republicii, reprezentând doar 48% din numărul celor ocupați în industrie, 54% — în transporturi și comunicații, 55% — în comerț și alimentație publică, 62% — în deservirea populației, 58% — în învățământul de toate gradele, 37% — în știință, 51% — în aparatul organelor de conducere. Majoritatea o constituiau doar cei din agricultură — 78%, unde circa

⁶ Vezi: „Moldova Socialistă”, 1990, 30 aprilie.

⁷ Vezi: S. Gorda, *Mașina diabolică a migrației*. În lucrarea: *Deportări și nedeportări*, Chișinău, Cartea Moldovenească, 1990, p. 50.

⁸ Vezi: V. Beșliagă, *Vitregiile noastre*, *Idem*, p. 65.

⁹ Vezi: C. Bircă, *Păsări fără cuib*, *Idem*, p. 106.

¹⁰ Vezi: *Idem*, p. 108.

Tabelul 2

Cresșterea populației în orașele Chișinău, Bălți, Bender, Tiraspol și Ribnița după naționalitățile de bază (mii de oameni)*.

	Toată populația	Inclusiv					
		Moldoveni	Ruși	Ucraineni	Găgăuzi	Evrei	Bulgari
În Total pe republică:							
1959	2 884,5	1 886,6	292,9	420,8	95,9	95,1	61,7
1989	4 335,4	2 794,7	562,1	600,4	153,5	65,8	88,4
Chișinău							
1959	216,0	70,7	69,6	26,0	1,5	42,9	1,8
1989	661,4	325,3	174,6	94,3	5,8	35,5	8,8
Bălți							
1959	66,1	16,1	20,7	16,4	0,03	11,6	0,07
1989	157,1	63,9	38,3	40,8	0,5	8,9	0,4
Bender							
1959	43,1	5,0	24,2	6,2	0,1	6,0	0,5
1989	129,6	37,24	55,0	24,0	1,6	4,6	3,6
Tiraspol							
1959	62,7	5,5	26,9	21,6	0,2	6,3	0,5
1989	181,6	31,1	74,7	59,6	1,9	6,3	2,3
Ribnița							
1959	18,7	15,7	14,8	27,1	1,5	1,6	2,5
1989	60,7						

Datele lipsesc

* După datele recensămintelor populației din anii 1959 și 1989. Economia națională a RSS Moldova în 1989, p. 21 ; „Moldova Suverană”, 1990, 17 noiembrie ; Mold. SSP v țirah v 1985 godu, Chișinău, 1986, p. 7.

80% din toate operațiile era o muncă manuală grea, primitivă și oboșitoare¹¹.

Astfel, datele statistice demonstrează, că dezvoltarea economică a republicii în anii '70 — '80 a condiționat o migrație de amploare a populației din afara republicii. Acest lucru este nevoit să-l recunoască și fostul prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist din Moldova I. Bodiul. Potrivit afirmațiilor sale, conducerea republicii nu s-a ocupat special cu aducerea forței de muncă din alte regiuni ale țării. În mod individual întreprinderile au publicat anunțuri pentru atragerea lucrătorilor¹². Dar dacă acest proces mergea fără control, apărea întrebarea: oare nu este una din funcțiile conducătorilor aceea de a prevedea urmările nefaste pentru republică, ce vin în urma migrației necontrolate?

Trebuie menționat faptul, că afirmația lui I. Bodiul este dezmințită de datele, aduse de B. Canicoschi — unul din conducătorii republicii și ai Chișinăului din anii '70. În interviul, publicat de revista „Nistru”¹³ el mărturisește, că I. Bodiul era prizonierul ideii absurde de a proletariza capitala republicii. Pe timpul lui întreprinderile creșteau ca ciupercile după ploaie, dar ele nu aveau în republică materii prime, metal, lemn etc. îndeajuns. Așa a fost construită în Chișinău, uzina de sticlă, considerată cea mai mare din Europa, dar care funcționa pe bază de materie primă adusă din alte părți. La Chișinău a fost, de asemenea, construită și uzina de subordonare unională „Mezon”, la începutul anilor '70 unde cota parte a lucrătorilor veniți de peste hotarele republicii constituia 60%. În Tiraspol construirea asociației de țesături de bumbac a agravat și mai mult problema lipsei brațelor de muncă. Construirea uzinei metalurgice din Fibnița a făcut ca, în decurs de cinci ani de zile, capitala republicii să rămână fără constructori, fiind trimiși la înălțarea gigantului de pe Nistru, pentru care era angajată și industria de construcții a republicii.

Toate aceste procese au avut consecințe grave: pe de o parte, fluxul intens de migrație în republică a populației aptă de muncă, în special din Federația Rusă și din Ucraina. Astfel, în orașul Chișinău sporul mecanic al populației întrecea de 1,2 ori pe cel natural. De pe urma acestor factori populația capitalei creștea anual în medie cu 26,1 mii de oameni. Aici trebuie menționat că dintre toate capitalele republicilor unionale în anii 1979 — 1989 sporirea populației în Chișinău a fost cea mai înaltă — 133 de procente¹⁴. Pe de altă parte, construirea unui număr mare de întreprinderi crea o situație demografică extrem de complicată, deoarece au apărut imense greutăți în sfera socială. Au rămas în urmă construirea caselor de locuit, a școlilor, spitalelor, grădinițelor.

Această practică vicioasă a continuat și în anii '80. Spre exemplu, potrivit datelor verificate în sfera angajării la lucru în perioada anilor 1986 — 1988 s-a stabilit, că la întreprinderile de subordonare unională au fost încadrați, în această perioadă, 3575 de oameni din afara republicii, la cele de subordonare unional-republicană — 5300, de subordonare

¹¹ Vezi: *Deportări și nedeportări*, p. 50.

¹² Vezi: A. Gondiu, I. I. Bodiul, *A invinui pe un singur om este cel puțin absurd*, „Nistru”, 1988, Nr. 10, p. 147.

¹³ Vezi: A. Strimbianu, Victor Canicovschi, *Sint om păfit. Mă aștept la orice, chiar și la bine*, „Nistru”, 1988, Nr. 12, p. 102 — 103.

¹⁴ Vezi: *Naselenie SSSR.*, M., 1990, p. 20 — 26.

republicană — 1 448 de oameni. Cel mai mare număr de asemenea angajați s-a constatat în sistemele concernului „Moldlegprom”, Ministerului construcțiilor, Ministerului materialelor de construcție, Ministerului învățământului public al RSS Moldova. Sosirea unui număr sporit de populație în republică este condiționată adeseori de nedorința conducătorilor de unități economice de a manifesta din timp grija pentru pregătirea cadrelor necesare la întreprinderile în curs de construcție. Pentru combinatul de ambalaje din carton, în curs de construcție, pentru uzina metalurgică Moldovenească, asociația de producție „Moldselimas” din Bălți, pentru alte întreprinderi pregătirea cadrelor s-a desfășurat cu întârziere. Totodată, din cauza lacunelor comise în planificare, specialiștilor din instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate, a lipsei coordonării cuvenite dintre contingentul promoțiilor lor și necesitățile economiei naționale, sute de absolvenți ai instituțiilor de învățământ din republică nu obțineau locuri de muncă în specialitatea lor¹⁵.

Așadar, una din cauzele de bază a creșterii rapide a populației RSS Moldova în perioada postbelică o constituie migrația în republică a populației din alte regiuni ale țării. Acest lucru este menționat și de către cercetările savantului V. Zelenciuc în cartea *Populația RSS Moldovenești* (Chișinău, 1983), unde se constată că Moldova este o regiune cu un aflux mare al populației. În anii 1940 — 1950 populația a crescut cu 40 mii de oameni anual, în 1950 — 1960 cu 60 mii de oameni anual, iar în 1970 — 1980 sporul populației e mai ridicat decât în toate celelalte republici — cu 100 de mii de oameni¹⁶.

În mai multe publicații din ultimul timp se constată, că din republica noastră pleacă, în prezent, anual 90 mii de oameni și vin cam 70 — 75 mii de oameni¹⁷. Conform informațiilor date publicității, soldul migrației era activ până la mijlocul anilor '70, numărul celor sosiți în republică depășea numărul celor plecați, iar mai târziu avem relații echivalente la acest capitol, ori o mică depășire a numărului acelor care pleacă din republică în raport cu al celor sosiți. Una din cauzele de bază a plecării în masă a populației din republică o constituie lipsa locurilor de muncă, în special pentru populația de la sate, avându-se în vedere faptul că din cauza caracterului sezonier al ocupației la sat și dezvoltarea slabă a întreprinderilor mici, în special a industriei prelucrătoare, care să fie amplasată în localitățile rurale, și să permită asigurarea utilizării forței de muncă locale în decursul anului întreg.

Din punctul de vedere al schimbărilor în procesele demografice, care au loc în republică, merită atenție datele referitoare la numărul populației pe grupe de vârstă, din tabelul care urmează.

Pe baza datelor din tabel se trage o serie de concluzii. În primul rând trebuie indicat că a crescut considerabil numărul populației din grupele de vârstă de la 50 de ani în sus. Dacă în anul 1959 populația de această vârstă număra 452,5 mii de oameni, ceea ce alcătuiă 15,6%

¹⁵ Vezi : „Moldova Socialistă”, 1990, 14 aprilie.

¹⁶ Vezi : V. Zelenciuc, *Populația RSS Moldovenești*, Chișinău, 1983, p. 83

¹⁷ Vezi : *Migrația : Întrebări și răspunsuri*, „Orizont”, 1990, Nr. 9, p. 84 — 86 ; *Migrația : Starea problemei și căile de rezolvare în condițiile autogestiunii*, „Literatura și arta”, 1990, 8 februarie.

Tabelul 2

Numărul populației stabile după grupele de vârstă (conform datelor recensămintelor populației*)

	Mii de oameni		În procente din numărul total al populației	
	1959	1989	1959	1989
Toată populația inclusiv în vârstă de ani :	2 884,5	4 335,4	100	100
0—9	743,7	839,3	25,8	19,4
10—14	218,2	371,3	7,6	8,6
15—19	246,0	326,3	8,5	7,5
20—24	261,5	298,9	6,5	6,9
25—29	236,5	367,6	8,2	8,5
30—34	230,6	364,7	8,0	8,4
35—39	194,6	348,9	6,8	8,0
40—44	140,2	196,8	4,9	4,5
45—49	157,7	228,2	5,5	5,3
50—54	119,7	237,2	4,1	5,5
55—59	110,0	209,6	3,8	4,8
60—64	81,4	194,0	2,8	4,5
65—69	56,9	143,8	2,0	3,3
70 și mai în vârstă	84,2	208,8	2,9	4,8
Vârsta nu este indicată	0,3	0,0	0,0	0,0
Din numărul total populație în vârstă :				
mai tânără decât vârsta aptă de muncă	1 000,9	1 281,8	34,7	29,6
Aptă pentru muncă	1 593,9	2 390,3	55,3	55,1
mai mare decât vârsta aptă pentru muncă	289,4	663,3	10,0	15,3

* Economia națională a RSS Moldova 1989. Chișinău, 1990, p. 18.

din toată populația, în anul 1989 s-a ajuns la 993,4 mii de oameni, sau 22,9%.

Mai trebuie menționat faptul că, cota parte a populației aptă de muncă rămâne, în general, constantă — 55,3 și 55,1 procente în anul 1959 și respectiv în anul 1989. Dar este evidentă creșterea considerabilă atât numeric, cât și în procente, a numărului populației, mai mare decât vârsta aptă de muncă — de la 289,4 mii (10,0%) în 1959 până la 663,3 mii (15,3%) în 1989. Totodată se micșorează considerabil cota parte a populației mai tânără decât vârsta aptă pentru muncă — de la 34,7% în anul 1959 la 29,6% în anul 1989.

Datele, prezentate în tabelul dat, confirmă încă o dată teza expusă, că în RSS Moldova în anii 1959 — 1989 a crescut în mare măsură durata medie de viață a locuitorilor republicii; în anii 1969—1970 ea a constituit 69,1 ani, iar în 1988 — 68,1 ani¹⁸. Deci, este vorba nu de o creștere a numărului populației pe contul sporirii duratei medii de viață a populației (care chiar a scăzut), ci pe centul venirii în Moldova a noi grupe de populație din alte regiuni ale țării (printre ei foarte mulți militari în rezervă și pensionari de la Nord). Totodată, noi nu putem să jus-

¹⁸ Economia națională a RSS Moldova, 1989, Chișinău, 1990, p. 29.

ificăm sporirea numărului populației din republică pe contul creșterii porului natural: dacă în 1960 el constituia 22,9 la 1000 de locuitori (natalitatea 29,3, mortalitatea — 6,4, diferența — 22,9¹⁹), în 1989 acest indice este de 9,7^{0/00} (natalitatea — 18,9, iar mortalitatea — 9,2). Deci diferența, ori sporul anual este de 9,7^{0/00}²⁰.

Schimbările demografice în componența populației Republicii Moldova, creșterea rapidă a numărului locuitorilor a condiționat și o mare densitate a populației. În perioada anilor 1959 — 1989 numărul locuitorilor pe 1 km² a sporit în republică cu 49,7% — de la 85,6 până la 128,7 oameni. În 1990 acest indice a continuat să crească²¹, atingând 129,4 oameni la 1 km². Ocupând penultimul loc printre republicile unionale după suprafață (33,7 mii km²), Moldova deține primul loc în densitatea populației. Trebuie menționat că densitatea populației în Republica Moldova în anul 1989, întrecea indicele respectiv pe țară (12,8 oameni la 1 km²) de 10 ori. Creșterea rapidă a populației Moldovei, în cea mai mare parte pe contul migrației, a și condiționat agravarea multor procese de ordin național, social și ecologic.

În anii 1970 — 1990 a continuat și procesul de creștere a moldovenilor în alte republici ale U.R.S.S. atât în urma sporului natural cât și în urma politicii de strămutare din Moldova a populației autohtone, ea fiind ademenită la „marile șantiere de șoc” unionale. Datele referitoare la schimbarea numărului populației moldovenești în ultimele două decenii sunt reprezentate în tabelul ce urmează.

Tabelul 4

Populația moldovenească în republicile unionale (mii de oameni)*

Nr. d/r	Republica	Anul 1970	Anul 1989	Creșterea (în procente)
1.	R.S.F.S.R.	87,5	172,6	aproape 2 ori
2.	R.S.S. Ucraineană	265,9	324,5**	cu 20%
3.	R.S.S. Belarusă	1,8	4,9	de 2,7 ori
4.	R.S.S. Uzbekă	2,4	5,9	aproape 2,5 ori
5.	R.S.S. Cazahă	26,0	33,1	cu 21,5%
6.	R.S.S. Gruzină	2,4	2,8	cu 14,3%
7.	R.S.S. Azeibaijană	1,5	1,9	cu 29,8%
8.	R.S.S. Lituaniană	0,7	1,4	cu 2 ori
9.	R.S.S. Letonă	1,5	3,2	peste 2 ori
10.	R.S.S. Chirghiză	1,3	1,8	cu 30%
11.	R.S.S. Tadjiică	0,4	0,8	de 2 ori
12.	R.S.S. Armeană	0,3	0,5	cu 66%
13.	R.S.S. Turcmenă	1,5	2,4	cu 40%
14.	R.S.S. Estonă	0,4	1,2	de 3 ori

* Calculat: după V. S. Zelenciuc, *Naselenie Moldavii*, Chișinev, 1973, p. 49; *Cine și unde trăiește*. „Viața Satului”, 1991, 30 ianuarie.

** Aici nu se includ 146 071 de români, dintre care 134 825 locuiesc în Ucraina. Vezi: „Viața Satului”, 1991, 30 ianuarie.

¹⁹ vezi: V. Zelenciuc, *Naselenie Moldavii*, 1989, p. 43.

²⁰ *Economia națională a RSS Moldova*, 1989, p. 24.

²¹ Vezi: *Naselenie i trudovie resursi Moldavskoi SSR*, Kișiniov, 1979, str. 8; *Economia națională a RSS Moldova*, 1989, p. 17.

Datele prezente în tabelul 4 denotă o creștere esențială a populației moldovenești în decurs de 19 ani în Federația Rusă — cu 85,1 mii și în Ucraina — cu 58,6 mii.

În celelalte republici numărul moldovenilor a sporit mai puțin, deși în absolut toate numărul lor de asemenea a crescut. Pe viitor problema populației moldovenești din fostele republici unionale va deveni, desigur, una din preocupările de primă importanță a Conducerii Republicii Moldova. În orice caz, acestei problematici merită să-i fie închinat un studiu special.

G. CĂLDARE